

הרב גבריאל קדוש

הגדתי היום לה' א-להיך כי באתי אל הארץ

בתחילת ביאתנו אל הארץ אנו מצויים לקיים את מצוות הבאת הביכורים:
וְהָיָה כִּי תִבּוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וּירְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבְּתָּ
בָּהּ וְלָקַחְתָּ מִרְאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרֶצְךָ אֲשֶׁר ה'
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשָׂמְתָּ בַטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ
לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם (דברים כו, א-ב).

ודרשו חז"ל במסכת (קידושין לו ע"ב) שלא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה. מעיון בפרשנים נראה שהטעם העיקרי למצוות ביכורים הוא דווקא על הכניסה וההתיישבות בארץ ישראל ולא דווקא הודאה והכרת הטוב על היבול החקלאי¹. וכך דברי הרמב"ן (דברים כו, ג):

הגדתי היום - בפרי הזה שהבאתי הגדתי והודיתי לשם א-להיך שהביאני לארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו, והנה השם מקיים דבריו, ואני מודה ומשבח לשמו.

1. "לפי שהאדם מעורר מחשבותיו ומצייר האמת בלבבו בכוח אמרי פיו, על כן: בהיטיב אליו השם ברוך הוא, ובברכו אותו ואת אדמתו לעשות פירות, וזכה להביאם לבית אלוהינו - ראוי לעורר בדברי פיו, ולחשוב: כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם. ויספר חסדיו יתברך

וכן בספר ישמח משה (תבא דף קכז ע"ב) מדגיש את העובדה שבהבאת הביכורים
אנו מודים בעיקר על הזכות שירשנו את ארץ ישראל:
והיינו ואמרת אליו הגדתי היום כו' באתי, ר"ל הרגשתי בטובת
השי"ת במתנת ארץ.

ניתן לראות קשר מהותי זה בין הבאת הביכורים לארץ ישראל בדרשת חז"ל
(כתובות קי) ל"דר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ -
דומה כמי שאין לו אלוה". מבאר הזוהר על פי דרשת חז"ל הנ"ל ממס' כתובות, את
שינוי הלשון במקרא ביכורים, במקום לומר "הגדתי היום לה' אלוקינו" נאמר
"הגדתי היום לה' אלוקיך", ללמד שדווקא אלו הנכנסים לארץ, שיזכו במצוות
הביכורים, הם אלו שראוי לומר עליהם ה' "אלוקיך", ומשה רבנו שלא נכנס לארץ לא
יכל לצוות את העם בנוסח של "לה' אלוקינו":

אלא הכי תנינן כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל
הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה... ומה דלא אמר אלקינו
משום דהא משה לא זכה למיעאל לארעא ובגיני כך אלקיך ודאי בכל
אתר משום דאינון הוו זמינין למיעאל תמן (יתרו דף עט ע"ב).

בזהירות הראויה נאמר שמהות עניין קריאת הביכורים בסגנון זה הוא לחבר את
ישראל הנכנסים לארץ לאלוקותו של השי"ת, וזה נעשה באופן של "מקרא ביכורים".

נתבונן ונראה שבפרשת הבאת ביכורים ומצוות קריאת פרשת ביכורים חוזרת
ונשנית המילה "באת", "באתי", "ויביאנו" ועוד ביטויים דומים. בסיום כל הקריאה

עלינו ועל כל עם ישראל בדרך כלל, על כן במקרא ביכורים מתחיל כעניין יעקב אבינו
שחילצו השם מיד לבן, ועניין עבודת המצרים בנו, והצילנו השם מידם. ואחר השבח -
מבקש מלפניו להתמיד הברכה עליו, ועל כן ציוונו השם על זה, כי חפץ חסד הוא". (ספר
החינוך תר"נ)

אומר מביא הביכורים: "ועתה הנה הביאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה'", כאומר שישנו קשר ישיר בין ישראל שכבר באו אל הארץ ונחלו אותה שאז מגיעים הם למדרגה הגבוהה של עמידה לפני ה'. אז הם ראויים להביא את הביכורים ולעמוד לפני הכהן, ולומר לו את כל המהלך הגדול של עם ישראל מארמי אובד אבי וירד מצרימה, דרך כל הקורות אותנו במדבר עד לכניסתנו לארץ. אך גם כניסתנו אינה סוף פסוק, לאחר הירושה והנחלה יש צורך לעמוד לפני ה'.

לעמידה לפני ה' במקדש יש תפקיד מיוחד, עמידה זו נועדה לגרום לאדם לחוש את תחושת הקשר שלו לעם ישראל בכך שהוא מספר את כל עברו, נועדה היא לקשור אותו לריבונו של עולם, לקשור אותו אל הקודש שמופיע במקדש, וכן לקשור אותו אל הארץ, ארץ ישראל "אל המקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם". במצב מרומם זה מגיעים לשמחה הגדולה של: "שִׂמְחָתְךָ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתְּהָ וְהַלְלוּ וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ".

יש קשר ישיר בין הביאה שהביאנו הקב"ה אל הארץ "ויביאנו אל המקום הזה" לבין "ועתה הביאתי את ראשית פרי האדמה", החיבור לריבונו של עולם, לעם ישראל ולתורת הארץ, תורתה של ארץ ישראל, המתגלה בפירותיה של הארץ במצוות הביכורים הוא חיבור המביא לשלמות ולשמחה.

ב"ה בחגי חודש אייר, כהכנה לקראת מתן התורה, ציינו בהודייה לה' את יום העצמאות בבחינת "הגדת היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ", וציינו את יום ירושלים "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם". כהכנה לקראת מתן תורה בחג השבועות אשר נזכה בעז"ה ל"השתחוית לפני ה' אלהיך ושִׂמְחָתְךָ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ", לתורה שלמה, תורת ארץ ישראל שכולה טוב "זזהב הארץ ההיא טוב" אין תורה כתורת ארץ ישראל.

פתחנו את העלון במאמרו המקיף של הרב יהודה זולדן בענין "חזרה התורה וניתנה להם בימי עזרא", על השלמת עזרא את מתן התורה שבעל פה. הרב יהודה עמיחי עוסק במצוות הביכורים בשאלה האם מדובר במצוות היחיד או מצוות הציבור. לאחר החיוב בערב פסח לבער פירות הקדושים בקדושת שביעית עוסק הרב אפשטיין

האם יש חובת ביעור בפירות של אוצר בית דין ותגובתו החולקת של הרב יואל פרידמן. מאמרו של הרב דרור פיקסלר בענין חובת מעשר עני בשדה ואמונת עתיד גליון 80 ממשיך להעסיק אותנו, ואנו מצרפים את תגובתו של הרב אפשטיין ואת הבהרתו של הרב פיקסלר.

נזכה כולנו לקבלת תורה מתוך שמחה
מערכת אמונת עתיד

